

Олена Галай, викладач
Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини
м. Умань

СОЦІОМОРАЛЬНА КУЛЬТУРА МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА

Суспільно-історична обстановка, яка склалася в нашій країні, процеси соціального оновлення створюють умови для подальшого духовного розвитку як всього суспільства в цілому, так і складових його різноманітних груп, в тому числі і для розвитку національної інтелігенції. У вирішенні цього завдання велика роль в спрямованості навчально-виховної роботи школи, позиції учительства. В сучасних умовах, як ніколи, зросло значення моральної відповідальності, соціальної позиції вчителя. Адже демократичні зміни вплинули на погляди та поведінку учнів, вони стали більш активними. Сьогодні зросли вимоги суспільства до соціоморальної культури педагога (вихователя, викладача). Вчителі школи - перший колектив дорослих в житті підлітків, з якими вони кожен день спілкуються, який вони спостерігають і оцінюють. Для них це своєрідна модель, зразок, з яким вони співвідносять достоїнства своїх колективів та інших об'єднань дорослих. Особистий приклад дорослих виховує в школярів почуття поваги до інших націй і культур. Саме тому в школі діти засвоюють зміст і суть таких категорій, як національне і міжнаціональне, взаємодія різних культур, різних мов і т.д.

Іншою перевагою загальноосвітніх учбових закладів є вік молодих людей -- період дозрівання установок, проявів інтелектуальної, емоційної і психічної активності, а також необхідний морально-психологічний клімат школи. Для кожного педагога важливо знати, який стиль спілкування в класі, чи доброзичливі один до одного школярі, чи немає в їхньому середовищі тертя в міжособистісних стосунках.

Методика виховання культури міжнаціонального спілкування базується на спостереженні вчителя за всіма характерними проявами (позитивними і негативними), які в деяких учнів можуть носити небажаний відтінок. За такої ситуації класним керівникам доцільно використовувати метод прогнозування, пошуку ефективних форм виховання у школярів культури міжнаціональних стосунків, визначити конкретний зміст цієї роботи. Педагогу необхідно продумати практичні заходи, щоб дітям легше було долати в собі національну замкнутість, егоїзм. Потрібно орієнтуватися на зростання культури спілкування всього учнівського колективу, використовувати його можливості для протидій шкідливим націоналістичним впливам. Зрозуміло, що потрібна тривала і різноманітна індивідуальна робота, лише конференціями, зборами, бесідами про дружбу народів не обійтись, хоча і ці форми впливу на свідомість і поведінку теж корисні. Слід в першу чергу підвищувати рівень загальної культури учнів, дбати про їх моральну свідомість і поведінку.

Формування етики міжнаціональних стосунків школярів багато в чому залежить від підготовленості до такої роботи педагогічного колективу. Кожному

вчителю необхідне знання соціально-культурних особливостей навколишнього середовища, етнопедагогічних і етнопсихологічних особливостей рис культури, під впливом якої встановлюються міжнаціональні стосунки між учнями, в сім'ях. І найголовніше -- шукати витoki зіткнення інтересів в культурі, використовуючи для цього можливості навчально-виховної, позашкільної роботи, спираючись на загальнолюдські цінності моралі, мистецтва, релігії різних народів.

Отже, школа, вчитель можуть багато зробити, щоб загальнолюдські цінності, гуманістичні ідеї стали для кожного учня не лише сумою знань, але й синтезом моральних норм, які визначають поведінку людини.